Algemene Beschouwingen bij de Programmabegroting 2023

Het is crisis! Daar zult u waarschijnlijk niet van opschrikken, want het is al jaren crisis. Onder meer een coalitiecrisis, Corona-crisis, huizencrisis, klimaatcrisis, asielcrisis en nu een energiecrisis. Dat zijn een hoop crises.

Het gevaar bestaat dat je een beetje crisis moe wordt. Afgestompt, van weer een crisis die op je af komt. Toen ik dit stukje aan het schrijven was moest ik denken aan een plaat die mijn vader vroeger vaak draaide: “Crisis! What Crisis?” van Supertramp. Op de platenhoes de afbeelding van iemand die zit te relaxen op een strandstoel, terwijl om hem heen de wereld vergaat.

Enfin, afgelopen weekend heb ik een fijne herfstwandeling gemaakt. Lekker de herfstkleuren bewonderen en de geur van de herfst opsnuiven. Volop herfst, maar ik liep zonder jas. Het was heerlijk hoor, maar ook wel een constante herinnering dat we midden in een klimaatcrisis zitten. Voor wie de zomerdagen met 40 graden alweer vergeten was.

Ik ben blij dat we dit jaar gewoon bij elkaar kunnen overleggen over de begroting. Maar Hoewel de coronacrisis voorbij lijkt, is de pandemie dat nog niet.
Hoewel de huizenprijzen dalen, is de huizencrisis dat ook nog niet.
Hoewel we niet meer elke dag horen over buiten slapende asielzoekers in Ter Apel, is ook de asielcrisis nog niet voorbij.
En ook al is er uit Den Haag eindelijk compensatie en een energieplafond gekomen, we zitten ook nog steeds midden in een energiecrisis.

Te midden van al die crises dienen wij te besluiten over de programmabegroting van Lelystad. En ik moet zeggen, voor het eerst in jaren voelt dat niet als een crisis op zich.

Eindelijk heb ik weer eens het idee dat we niet alleen maar bezig zijn brandjes te blussen, gaten te dichten en overschrijdingen te dempen. Eindelijk is er ruimte om wat langer vooruit te kijken, beleid te maken voor de middellange termijn. Hier en daar is zelfs sprake van een stukje visie …..

Natuurlijk, er is wat geld, al is dat vooral incidenteel. Maar wij denken dat het vooral ook ligt aan de nieuwe manier van besturen. Er ligt een raadsakkoord, onderhandeld door alle en getekend door de meeste partijen. Er is een onafhankelijk college aangesteld en die zijn vol frisse moed aan de slag gegaan. En eerlijk is eerlijk, dat bevalt tot nu toe goed, het raadakkoord is over het algemeen keurig doorvertaald in de begroting.

Het voelt goed dat we nu eindelijk eens vooruit kunnen kijken en echt werk kunnen maken van onze ambities. En de aanpak van al die crises.

Ik had het net al even over het warme weer dit weekend. En op zich gun ik iedereen een warme winter, met de huidige energieprijzen. Maar ondanks de compensaties uit Den Haag blijven de hoge

energieprijzen voor veel mensen een probleem: energie-armoede dreigt, zelfs voor de middeninkomens die een onevenredig deel van hun inkomen kwijt zijn aan energiekosten.

Vandaar dat wij samen met GL gewerkt hebben aan een voorstel om verduurzaming te versnellen zodat mensen kunnen besparen op energie. Goed voor het milieu en de portemonnee. *Waar dit amendement zich vooral richt op het voorkomen en bestrijden van energie-armoede bij particulieren, zag ik dat de CDA met iets kwam met name voor MKB ondernemers. We moeten natuurlijk even de integrale financiële afweging maken, maar in principe staat D66 daar ook positief tegenover.*

Het viel ons trouwens op dat begrote kwijtschelding voor rioolheffing flink verhoogd wordt, terwijl die voor de afvalstoffenheffing gelijk blijft. Lijkt ons dat die toch minstens geïndexeerd moet worden, zoals de heffing zelf. Graag een reactie van het college op dit punt.

Daarnaast zijn er nog twee andere punten waar wij de raad voorstellen de begroting te wijzigen.

Op verschillende punten stelt het college voor om de formatie uit te breiden. Daar bovenop stelt zij een algemene reparatie voor omdat de afgelopen jaren eigenlijk alleen bezuinigd is op de organisatie terwijl de stad verder groeide.

Dit betreft post 11, onder het kopje “onontkoombaar”. Dit is echter een keuze, niet een wettelijke verplichting of een stijging die voorkomt uit veranderde marktomstandigheden. Van de 45 voorstellen die bij “onontkoombaar” staan, zijn er wel meer zaken die dat eigenlijk niet zijn, daarom dat D66 hier een motie over indient om hier in de toekomst scherper op te zijn.

Maar terug naar het voorstel an sich. De voorgestelde reparatie van 8ton voor 7 jaar lijkt redelijk. Echter stelt het college voor daar bovenop elk jaar 8 ton bij te plussen voor elke 1000 extra inwoners. Dat gaat ons iets te hard, dus wij stellen voor dat te halveren, waarbij we het systeem met koppeling met het aantal inwoners op wel in stand houden. *Dit amendement wordt inmiddels mede ingediend door GroenLinks, de VVD en de PvdA.*

Naast de 45 onontkoombare posten, de 30 bijstellingen uit het raadsakkoord zijn er ook nog 15 overige bijstellingen. De een na grootste betreft extra inzetten op gezondheidsbevordering. Klinkt goed, maar wel erg vaag. In antwoord op vragen van het CDA, werd duidelijk dat dit o.a. bedoeld is voor het opplussen van het JOGG. De rest blijft onduidelijk en die doelstellingen lijken we toch ook al elders in het raadsakkoord op te pakken. Vandaar dat wij voorstellen deze bijstelling nu in deze vorm te schrappen.

Tot slot nog even over LNL. Destijds bedacht om de verlaging van de ICL-bijdrage op te vangen. Enerzijds door andere financieringsbronnen aan te boren, anderzijds door transformaties in gang te zetten die onze afhankelijkheid van ICL reduceren. De laatste tijd lijken deze hoofddoelstellingen een beetje verwaterd te zijn, vandaar dat D66 via een motie oproept die focus terug te brengen en ook het rijk nadrukkelijk mee krijgen met het behalen van deze doelen. *Deze motie is mede ingediend door GroenLinks, PvdA en Jong Lelystad.*

Ik rond af. Ze zeggen wel eens “*never waste a good crisis*”. D66 is er nog steeds erg blij mee dat in deze turbulente tijden in een versplinterde raad er een raadsakkoord ligt met brede steun. Wij hopen dat we het gesprek over deze begroting en de hierop volgende in eenzelfde constructieve houding met elkaar kunnen voeren. Uiteraard zijn er nog genoeg verschillen over waar we het met elkaar over hebben, maar hopelijk lukt het ons als stad en als bestuur gezamenlijk sterker uit al die crises te komen.

Zodat we kunnen zeggen, zo waren die crises toch nog ergens goed voor.